

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

فایل نوشتاری دوره اصول تذکر به خانواده و بستگان

" **کانون مهر ورزی** " استاد علی تقوی

جلسه پنجم: احکام

داشتم خاطرات شهدا را مطالعه می کردم به بعضی از خاطرات جالب و زیبایشون در مورد

امر به معروف و خصوصاً امر به معروف بستگان رسیدم

دو موردش را مقدمتاً برایتان می خوانم

در خاطرات شهید مهدی باکری از کتاب سیره دریادلان جلد دوم اینطور نوشته که:

* شهید مهدی باکری به همسرش گفت که اگر چیزی لازم داشتی روی کاغذ بنویس تا برات

بخرم، خانمش خودکار رو برداشت که بنویسه،

یک دفعه مهدی داد زد که: نه، اون خودکار رو بذار سر جاش، از خودکار خودمون

استفاده کن اون خودکار مال بیت المال.

خانمش ترسید و فکر کرد که حالا مگه چی شده و مگه چیکار کردم!

و گفت آقا مهدی این قدر سخت نگیر!

اما مهدی گفت: به کسی کاری نداشته باش ما باید ببینیم امام علی علیه السلام چطور

زندگی می کردن

این یک تذکر ساده به همسر بود

باز در سیره ی همین شهید بزرگوار آمده که:

* یک شب خانه ی یکی از اقوام خوابیده بودند، نیمه های شب برای نماز شب بلند شد،

خانمش رو هم بیدار کرد، نماز صبح رو هم خوندند؛

اما متوجه شدند که صاحب خونه برای نماز صبح بیدار نشده!

خیلی ناراحت بود. صبح به خانمش گفت: سر سفره صبحانه من به تو میگم که چرا به نمازت

اهمیت نمیدی و به ظاهر یکم صدام رو برای تو بالا می برم و باهات بحث می کنم که اهمیت

نماز صبح زیاده و تو باید به نماز صُبحت اهمیت بدی، تا صاحب خونه متوجه خطای خودش

بشه؛ البته خانمش قبول نمی کرد می گفت تو تا حالا عصبانی نشدی و سر من داد نزدی،

من خندم می گیره، نمی تونم، بی خیال شو!

وقتی که دید خانمش موافق نیست و قبول نمی کنه، حرف هاشو در یک نامه ای نوشت و

موقع رفتن به صاحب خانه داد

شادی روح همه شهدا صلواتی با هم می فرستیم

عنوان بحث ما در این جلسه

چند نکته در مورد احکام امر به معروف و نهی از منکر هست

که در تذکر ما به خانواده و بستگان می تونه خیلی مُثْمِرِ ثَمَر باشه

نکته اول احکام این هست که:

عزیزان همونطور که قبلا هم گفتیم جواب دادن به سلام واجب است

اما از باب نهی از منکر، مراجع معظم تقلید اجازه داده اند که

جواب سلام گناهکار رو ترک کنیم

نمونه اش در کتاب شریف أجوبه الاستفتائات مقام معظم رهبری،

سوال ۱۰۷۵ که از معظم له سوال شده:

آیا همیشه جواب سلام گناهکار رو ندیم برای اینکه او متوجه خطا و اشتباهش بشه؟

ایشون فرمودند که:

بله، البته جواب سلام واجب است

اما از باب نهی از منکر همیشه جواب سلام گناهکار رو نداد،

به شرطی که او متوجه بشه که ما چرا جواب سلامش رو نمی دیم،

بخاطر اون کار خطایی که انجام داده.

بقیه مراجع معظم تقلید هم در استفتائاتی که از شون انجام شده پاسخ مشابه دادند

پس بدانیم که ترک جواب سلام از باب نهی از منکر جایز است

هر چند که اکثر آقایون فرمودند بهتر است که اگر می توانید

هم جواب سلامش را بدهید و هم بعدش تذکرتون رو بدید

ولی یک جاهایی واقعا شما می بینید که در واقع

نهی از منکر متوقف بر این هست که جواب سلام را ندید،

یعنی می بینید که دیگه وقت و فرصت تذکر نیست و چاره ای نیست جز

اینکه فقط با سردی و با جواب سلام ندادن او رو متوجه خطا و اشتباهش کنید،

اینجا می فرمایند:

بلکه واجب است

(اگر امر و نهی متوقف بر این باشد)

و راه و شیوه ی دیگه ای نتونی اتّخاذ کنی بجز ترک جواب سلام،

چون نهی از منکر هم واجبه، اینجا باب تراحم است و اَهَم و مهم میکنن

و همه مراجع میگن که امر به معروف و نهی از منکر اَهَم است نسبت به جواب سلام

و اونجا واجب است که شما جواب سلامش را ندهید)

نکته دوم که در باب احکام امر به معروف و نهی از منکر در خانواده باید بهش دقت کنیم

همون بحث اَلْأَيْسَرُ فَاَلْأَيْسَرُ يَا اَلْأَسْهَلُ فَاَلْأَسْهَلُ است،

آسانتر و آسانتر

تا میشه تذکر ما باید

کمترین دلخوری،

کمترین کدورت،

کمترین تَنَش و

کمترین هزینه

را داشته باشد

مخصوصاً در بین بستگان که خیلی بیشتر باید دقت کرد و لطیف تر امر و نهی کرد

*** تا میشه یک جوری تذکر بدیم که طرف دلخور نشه (کمترین مقدار دلخوری)**

*** تا میشه صدامون رو خیلی بالا نبریم**

(وقتی صدای پایین تر جواب میده، صدامون رو بالاتر نبریم)

*** وقتی مرحله ی اشاره جواب میده وارد مرحله لسانی نشیم**

* وقتی تذکرِ یواشکیِ ما کفایت می‌کنه، تذکرِ رو در جمع نگیم
* اگر لازم است تذکر در جمع ۳، ۴ نفره گفته بشه، در جمع ۱۰، ۱۵ نفره نگیم
* تا جایی که میشه سعی کنیم آبروی او رو حفظ کنیم، احترام او رو حفظ کنیم
هر چند که این ها شرط نیست

احترام و آبرو واجب الحفظ نیست در امر و نهی

جزو شرایط و جویی نیست که مراجع تقلید می‌فرمایند

اما تا میشه احترام و آبرویش حفظ بشه

"لذا آسانتر و آسانتر"

تا میشه با کمترین تَنَش و کمترین کدورت و دلخوری امر و نهی مون رو انجام بدیم

نکته سوم در احکام امر به معروف و نهی از منکر

عزیزان، یک مواردی هست که این ها شرط و جوب امر به معروف و نهی از منکر نیست

ولی بعضی ها فکر می‌کنند که این ها شرط و جوبه

ما این ها رو در دوره عمومی احکام کاربردی مُفَصَّل گفتیم،

ان شاء الله حتما اون رو تهیه کنید و بحث احکام رو یاد بگیرید،

چندتا از این ها خیلی به بحث خانواده مربوط هست

و اینجا به طور خاص اشاره می‌کنیم:

اذن پدر و اذن همسر در انجام واجبات شرط نیست

خصوصاً وقتی که اون واجب، واجب عینی ای باشد

چون می‌دونید که بعضی وقت‌ها امر به معروف و نهی از منکرِ خاصی بر شخصِ خاصی
وجوب عینی پیدا می‌کنه، چرا؟

چون در واقع چاره‌ای نیست بجز تذکر این شخص
یعنی اینجا حد من به الکفایه این هست که خود این شخص وارد عمل بشه و تذکر بده
لذا از باب وجوب عینی بر اون شخص واجب میشه

واجب کفایی هم که باشه، وقتی من به الکفایه قیام نکردن و
وقتی به تعداد کافی تذکر نمیدن، بر این شخص واجب هست که تذکر بده

لذا همانطور که عرض شد امر به واجبات، واجب است، نهی از حرام هم واجب است
نمیشه که پدر به فرزندش یا همسر به همسرش بگه که من راضی نیستم تو دیگه از این به
بعد امر به معروف و نهی از منکر بکنی

(حالا در مستحبات و مکروهات، باشه میشه یک کاریش کرد؛
اما در بحث واجب و حرام باید رضایت همسر رو، رضایت پدر رو هم جلب کرد
و بهتره که رضایتشون جلب بشه و امر به معروف و نهی از منکر هم انجام بشه)

اینقدری هم در امر به معروف و نهی از منکر افراطی عمل نکنیم که
خانواده هم به ستوه بیان

بعضی خانواده‌ها کارشون به مشاجرات میرسه
بعضی خانواده‌ها کارشون به اختلافات میرسه

سر اینکه طرف می‌گه آقا من خودم مومنم، خودم دغدغه دارم،
خودم امر به معروف می‌کنم، خودم نماز می‌خونم،
ولی مثلاً این همسر من، این پسر من یا این مادر من
دیگه اینقدر امر به معروف و نهی از منکر می‌کنه این و اون رو
که دیگه مطلب رو از بحث عسر و حرج می‌گذرونه

خب باید دقت کنیم

"لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا"

"مَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ"

ما قرار نیست برای هر گناهی که صبح تا شب تو زندگیمون می‌بینیم
امر به معروف و نهی از منکر کنیم،
نه، اینطوری از خانواده و مسئولیت‌های دیگرمون غافل می‌شیم

ما قراره زندگیمون رو بکنیم به طور طبیعی و عادی،
اون تعدادی هم که می‌تونیم و در وسعمون و توانمون هست
امر به معروف و نهی از منکر کنیم

"لذا گاهی اوقات مسؤل و مقصر اینکه خانواده نسبت به امر به معروف و نهی از منکر
بدبین میشن، خود شمای آمر به معروف و ناهی از منکر هستی"

اعتدال رو رعایت کنیم، در حد وسعمون، در حد توانمون،
حالا چند تا گناه تذاکر می‌دیم،

دو تا گناه آدم می بیند حالا میبینه اینجا جاش نیست و شرایطش نیست تذکر نمیده!
اگر حد و حدود رو نگه داریم، خانواده جزو اولین حامیان امر به معروف و نهی

از منکر شما خواهند بود

دیگه چه موردی در امر به معروف و نهی از منکر شرط نیست

جنسیت هم شرط نیست عزیزان

همونطور که مراجع تقلید در استفتائاتی که از شون شده فرمودند

و بعضاً در رساله هاشون اشاره فرمودند:

در امر به معروف و نهی از منکر هم به مرد و هم به زن واجب است که

حتی به جنس مخالف هم تذکر بده

هیچ کدوم از مراجع تقلید در رسالشون نوشتن که تذکر به جنس مخالف حرام است

البته اولویت این هست که اگر هم جنسش هست او تذکر بده و این بهتره،

ولی اگر هم جنس هست و تذکر نمیده یا اینکه هم جنس هست و تذکر داد و کافی نبود،

هنوز بر بقیه واجب کفایی ست که اون ها هم تذکر بدن

جنسیت در امر و نهی شرط نیست

سن و سال شرط نیست

کوچیک به بزرگ و بزرگ به کوچیک باید امر و نهی بکنه

مجرد یا متاهل بودن شرط نیست

میگه آقا ما مجردیم نباید به متاهل ها امر به معروف کنیم!

کی گفته این حرف ها رو؟ مجرد و متاهل نداره!

شما مکلف شدی یا نه؟

شما اگه به سن تکلیف رسیدی امر به معروف و نهی از منکر با چهار شرط وجوبش که این ها رو توی احکام گفتیم بر همه واجب است

چه مجرد باشه، چه سنش کم باشه، چه جنس مخالف باشه، این ها شرط نیست

حفظ احترام و آبروی گناهکار در امر به معروف و نهی از منکر شرط نیست

با اینکه گفتیم تا همیشه احترامش حفظ بشه، تا همیشه سعی کنیم آبروش حفظ بشه

اما در آجوبه الاستفتائات مقام معظم رهبری، سوال ۱۰۵۳

و در استفتائات و بعضاً رساله های مراجع بزرگوار دیگه،

بالاتفاق آمده که اگر چاره ای نبود جز اینکه با نهی از منکر ما از احترام این شخص کاسته بشه،

از آبروی این شخص کاسته بشه، یک مقدار جلوی جمع ممکنه کم احترام بشه،

چاره ای نیست باید تذکر بدیم

همیشه بگیم آقا همه جا باید در امر به معروف احترام اشخاص حفظ بشه،

یک کسی داره یک خطای فاحشی و یک گناه کبیره ی علنی انجام میده،

بگیم الان اگه ما تذکر بدیم جلوی این چند نفر آبرو و احترامش کاسته میشه!

نه، خب کاسته بشه؛

البته عرض کردیم تا میشه مراعات کنیم آبرو و احترامش کم نشه و از بین نره

بالاخره او هم انسان هست، او هم آدم خوبی هست، او هم شانیتی داره

اما اگر چاره ای نبود عیب ندارد، بگیم، جلوی جمع هم لازم باشه باید تذکر داد

دو تا سوال هم خیلی پرسیده میشه که من لازم می دونم همین جا

در بحث احکام یک اشاره ای بهش داشته باشم

۱- بعضیا می پرسن که آقا من حریف تربیت فرزندم نمیشم، چیکار کنم؟

خیلی این سوال رو از ما می کنن

آقا راهکار بدید!

من حریف نمیشم بچه ام رو به نماز دعوت کنم!

دخترم رو به حجاب دعوت کنم، به اخلاق خوب دعوتشون کنم!

حرف من رو گوش نمیدن، چیکار کنم؟ یک راهی پیش پای ما بذارید!

اولاً این ها معمولاً وقتی به فکر می افتن که دیگه دیر شده

علاج واقعه قبل از وقوع باید کرد

اما حالا با این حال ما یک راهی پیش پای این ها می گذاریم، آنچه که به ذهن ما میرسه

می گیم برای اینکه کم کم در تربیت فرزند شما بهبود حاصل بشه،

لازم و ضروری هست که شما به احیا و ترویج امر به معروف و نهی از منکر بین

مومنین کمک کنید

اگر میخوای کم کم فرزندت به سمت اصلاح حرکت کنه

و به قول خودمون اون حال معنویش خوب بشه و از گناه ها دست برداره،

تذکر شما یک نفر کافی نیست

!شما یک نفری!

صد بار هم که تذکر بدی، هزار بار هم که تذکر بدی، با اینکه خوبه و اثر بخشیش بیشتر میشه

ولی یک نفری که همش داری تذکر میدی!

شما اگه راست میگی و دلت برای بچه ات میسوزه،

امر به معروف و نهی از منکر رو بین مومنین زنده کن،

در ترویج امر به معروف و نهی از منکر به ما کمک کن،

(با گفتمان سازی، با پخش جزوات با گفتن احادیث امر به معروف،

با نشر این محتواها و هر جور که می تونی)

یک کاری کن که فرزند شما از زبان دیگران هم امر به معروف و نهی از منکر بشه

نگه فقط مادرم، فقط پدرم داره به من گیر میده هر روز و هر شب همش به من تذکر میده

بینه که اون کاسبِ مومنِ محل هم تذکر میده

اون همسایه هم تذکر میده

اون فامیل هم تذکر میده

اون استاد دانشگاه هم تذکر میده

چیکار کنیم که همه تذکر بدن؟

بسم الله، بیاید کمک کنید به جریان نهضت احیای امر به معروف و نهی از منکر

در سطح کشور و در سطح اُمت اسلامی ان شاءالله

امر به معروف و نهی از منکر رو ترویج کنید بین مومنین،

همون آدمی که شما برایش یک حدیث امر به معروف گفتید،

یک موقع می بینید دو هفته دیگه گذرش می افته کنار آقا پسر شما یا دختر خانم شما،

داره رد میشه، یک گناهی می بینه و تذکر میده!

حاج خانم، حاج آقای محترم، دلسوز، بزرگوار، عزیز!

همونطور که شما دوست داری دیگران در تربیت فرزندت بهت کمک کنن

همونطور مادر و پدرهای دیگه هم دوست دارن که شما در تربیت فرزندتون بهشون

کمک کنید

چرا تو خیابون گناه می بینید رد میشی و میگی به من چه!

خب اونم یک پدر و مادری داره که مثل شما که دلت برای بچه ات میسوزه خب اونم

دلت برای بچه اش میسوزه

شما به بچه ی اون تذکر نمیدی، به اون پدر و مادر در تربیت بچه اش کمک نمی کنی،

انتظار داری دیگران در تربیت بچه ی شما به شما کمک کنن!!!

امر به معروف و نهی از منکر یعنی کُلُّكُمْ رَاعٍ و کُلُّكُمْ مَسْئُولٌ

یعنی حسبِ مسئولیت پذیری

هر کی دید یک کسی داره خطایی می کنه فکر کنه این داداشِ خودشه، این خواهر خودشه، این

فرزند خودشه، فامیل خودشه

همه إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ هستیم دیگه

ما یک بستگان کاملی هستیم از برادران و خواهران ایمانی

این هم یک جور امر به معروف در فامیل هست دیگه!

حالا غیر از بنی آدم و بنی بشر بودن همه ی ما!

امر به معروف کنیم، نهی از منکر کنیم و فرهنگش رو هم بین مومنین زنده کنیم

با پولتون می تونید کمک کنید،

با وقتتون می تونید کمک کنید

با زبان و بیان تون می تونید کمک کنید،

با رسانه تون می تونید کمک کنید،

با قَلَمِتون می تونید کمک کنید

فرهنگ صحیح امر به معروف رو اشاعه بدیم، قطعاً خداوند متعال هم نصرت خواهد کرد

و به زودی آثار و برکاتش رو در هدایت فرزندانتون و عزیزانتون خواهید دید

سوال دومی که گاهاً از بنده پرسیده میشه:

۲- میکن آقا ما اگه بخوایم تو فامیل، تو بستگان، تو خانواده، زیاد امر به معروف و نهی از منکر

بکنیم به ما میگن خشکی مقدس و امثال این القاب، ما مورد اتهام قرار می گیریم، به ما

بدبین میشن! چه کار کنیم؟

اولاً پاسخش این هست که حد اعتدال را رعایت کنید

وقتی می بینیم طرف چهار تا مستحب رو انجام نمیده، یک واجب رو هم انجام نمیده!

خُب ما بریم گیر بدیم به اون چهار تا مستحب؟

که تو چرا نماز نافله ی شب نمی خونی؟

چرا هر روز شیش بار زیارت عاشورا نمی خونی؟!

چرا نمیری زیارت این امامزاده ای که تو محَلَمون هست؟

چرا فلان کار مستحب رو انجام نمیدی؟

یا اینکه نه، بلیطمون رو خرج کنیم برای امر به اون یک دونه واجب، نه این چهارتا مستحب!

"یعنی گاهی ما درست اولویت شناسی نمی کنیم که مورد اتهام قرار می گیریم"

اون چهارتا مستحب که هیچ، چهارهزارتا مستحب هم که باشه

به اندازه ی یک دونه واجب نمی ارزه!

"بلیطت رو اول خرج کن برای این واجبه"

اگر تونستی به راهش بیاری بعد کم کم میشه در مورد مستحبات هم باهاش صحبت کرد

اگر شما اولویت رو در امر به واجبات و نهی از مُحَرَّمات رعایت کردید،

شیوه های درست اتخاذ کردی،

ظرافت ها و این نکات ریزی که عرض کردیم رعایت کردی،

امر به معروف رو زیبا، قشنگ و درست انجام دادی،

مودبانه و محترمانه انجام دادی،

حالا بهت میگن خشکی مقدس، بذار بکن!

دیگه ما مسئول قضاوت اون ها نیستیم

البته مومن نباید خودش رو در مظن اتهام قرار بده،

ولی در واقع باید یک مقدار روی فهم و درک مخاطب هم بشه حساب کرد دیگه،

قرار نیست که ما خیلی چیزها و واجبات رو بذاریم کنار که مورد تهمت قرار نگیریم!

در اجوبه الاستفتائات مقام معظم رهبری

و در رساله ی برخی دیگر از مراجع بزرگوار تقلید اشاره شده که:

**صِرْفِ تَوَهُّمٍ اِيْنِكِه يَك عِدِه اِي بَدِيِيْنِ بِشْنِ بِه دِيْنِ، اَز دِيْنِ زِدِه بِشْنِ، اَز مومِنِيْنِ زِدِه بِشْنِ،
بِه مَا تُهْمَتِ خَشْكِي مَقْدَسِي و اِيْنِ هَا بَزْنِ؛**

اِيْنِ رَافِعِ تَكْلِيْفِ وَاِجْبِ نِيْسْتِ

بَا اِيْنِ عِذْرِ و بَهونِه هَا نَمِيْشِه اَمْرِ بِه مَعْرُوفِ رُو تَعطِيْلِ كَرْدِ

اَلْبَتِه عَرَضِ كَرْدَمِ مَا حُدِّ و سَطِّ رُو بَكِيْرِيْمِ، دِچَارِ اَفْرَاطِ و تَفْرِيطِ نَشِيْمِ

**خِداوَنَدِ اِنِ شَاءَ اَللّٰهَ هَمِه يَ مَا رَا مَوْفِقِ بِه اِنْجَامِ اَمْرِ بِه مَعْرُوفِ و نَهِيْ اَز مَنكَرِ بَدَارِدِ
بَا زِ تَاكِيْدِ مِي كَنَمِ كِه اَحْكَامِ اَمْرِ بِه مَعْرُوفِ و نَهِيْ اَز مَنكَرِ رُو اِنِ شَاءَ اَللّٰهَ بَرِيْمِ بَخُونِيْمِ و
بِيَا مَوْزِيْمِ، مَا اِيْنِ هَا رُو دَرِ دَوْرِه هَا يَ عَمُوْمِي قَبْلِ بِه صَوْرَتِ كَارْبَرْدِي كَفْتِيْمِ
اِنِ شَاءَ اَللّٰهَ عَزِيْزَانِ مَطَالَعِه و اسْتِفَادِه بَفَرْمَايَنَدِ**

**پُروردِگَارَا تَوْفِيْقِ اَمْرِ بِه مَعْرُوفِ و نَهِيْ اَز مَنكَرِ صَحِيْحِ رُو
خُصُوْصاً نَسْبَتِ بِه خَانُوَادِه و بَسْتِگَانِ بِه مَا عَطَا بَفَرْمَا
بِه بَرَكْتِ صَلَوَاتِ بَرِ مُحَمَّدِ و آلِ مُحَمَّدِ**

**بِرْگِرْفْتِه اَز بِيَا نَا تِ اسْتَا دِ عَلِي تَقْوِي (مَدْرَسِ بَر جَسْتِه حُوْزِه و دَانِشْگَا ه)
كَارِي اَز مَرْكَزِ تَخْصِيْصِي اَمُوْزِشِ و اَحْيَا يَ وَاِجْبِ فَرَا مَوْشِ شُدِه**

www.Aamerin.ir

سایت آمرین:

@aamerin_ir

کانال در پیام رسان های داخلی:

aamerin_ir

صفحه اینستاگرام:

Aamerin

کانال آپارات: